

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Кафедра філології / Filológia Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Завідувач кафедри
Tanszékvezető

Берегсасі Аніко Ференцівна

16. серпня 2024р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM**

РИТОРИКА / RETORIKA

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

Ступінь вищої освіти / Felsőoktatás szintje: Магістр

Галузь знань / képzési ág: 03 «Гуманітарні науки»

Освітня програма / képzési program: 035 «Філологія»

Кваліфікація: Магістр філології (українська мова та література)

Розробники програми / A program kidolgozói:

Кравець Лариса Вікторівна, доктор філологічних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри філології: Протокол №105 від 14 серпня 2024 року

Jóváhagyva a Filológia Tanszék tanszéki értekezletén: 2024. augusztus 14-én, jegyzőkönyv száma: №105

Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників / A jellemzők megnevezése	Характеристика навчальної дисципліни / A tantárgy jellemzői	
	денна форма навчання / nappali tagozat	заочна форма навчання / levelező tagozat
Кількість кредитів / Kreditszám 4	Обов'язкова Kötelező	
Загальна кількість годин / Összóraszám 120	Курс / Évfolyam:	
	II	
	Семестр / Félév	
	3	
Тижневих годин для денної форми навчання / Heti óraszám nappali tagozaton: 9 аудиторних / kontakt 3 самостійної роботи / önálló munka 6	Лекції / Előadások	
	20 год./óra	6 год./óra
	Практичні, семінарські / Gyakorlati, szemináriumi	
	16 год./óra	0 год./óra
	Лабораторні / Laboratóriumi	
	- год./óra	- год./óra
	Самостійна робота / Önálló munka	
	84 год./óra	114 год./óra
	Вид контролю / Ellenőrzés formája:	
	Екзамен	

Мета, завдання, компетентності та очікувані програмні результати навчання навчальної дисципліни / A tantárgy célja és feladata

Мета викладання навчальної дисципліни «Риторика» – розвиток комунікативного потенціалу особистості магістра для подальшої успішної професійної діяльності на основі сформованої системи знань про специфіку риторичної діяльності сучасної людини.

Основні завдання вивчення дисципліни «Риторика»:

- ознайомлення з історією риторики;
- засвоєння основних законів риторики;
- вивчення основних принципів добору і систематизації матеріалу;
- опанування методів викладу і методів аргументації;
- вироблення навичок конструювання промови відповідно до теми, мети, умов спілкування та специфіки аудиторії;
- розвиток когнітивних навичок вибору риторичних стратегій;
- оволодіння тактиками мовленнєвого впливу;
- засвоєння принципів і прийомів мовної поведінки у науковій сфері;
- вироблення навичок усного публічного виступу.

Компетентності

Інтегральна компетентність:

(ІК) - Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

(ЗК-1) - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

(ЗК-2) - Здатність бути критичним і самокритичним.

(ЗК-3) - Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

(ЗК-4) - Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

(ЗК-6) - Здатність спілкуватися іноземною мовою.

(ЗК-12) - Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

(ФК-3) - Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

(ФК-4) - Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

(ФК-6) - Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

(ФК-8) - Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчальної дисципліни

(ПРН-1) - Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

(ПРН-2) - Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

(ПРН-4) - Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

(ПРН-6) - Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

(ПРН-11) - Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

Програма та структура навчальної дисципліни / A tantárgy programja és felépítése

Назви змістових модулів і тем A tartalmi modulok címe és témája	Кількість годин / Óraszám											
	денна форма / nappali						заочна форма / levelező					
	Усього összesen	у тому числі/ebből					Усього összesen	у тому числі/ebből				
		п/са	п/гу	лаб/lab	інд/egy	с.р./ö.m.		п/са	п/гу	лаб/lab	інд/egy	с.р./ö.m.
1	2	3	4	5	6	7	8	3	4	5	6	7
Модуль 1												
Тема 1. / 1. Тéma Риторика як наука про ефективне спілкування	5	1	-			4	12	1	-			11
Тема 2. / 2. Тéma Історія і традиції класичної риторики	12	2	2			8	12	1				11
Тема 3. / 3. Тéma Закони сучасної риторики	3	1	-			2	6	-	-			6
Модуль 2												
Тема 4. / 4. Тéma Публічна монологічна мова	14	2	2			10	12	-	-			12
Тема 5. / 5. Тéma Підготовка промови (інвенція, диспозиція)	13	2	1			10	11	1	-			10
Тема 6. / 6. Тéma Підготовка промови (елокуція, меморія)	15	2	1			12	11	1	-			10
Тема 7. / 7. Тéma Техніка риторики	11	2	2			7	14	-	-			14
Модуль 3												
Тема 8. / 8. Тéma Професійна діалогічна мова	13	2	2			9	12	1	-			11
Тема 9. / 9. Тéma Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови	10	2	2			6	10	1	-			9
Тема 10. / 10. Тéma Дискусивно-полемічна мова	12	2	2			8	10	-	-			10
Тема 11. / 11. Тéma Суперечка як основа професійної дискусивно-полемічної мови	12	2	2			8	10	-	-			10
Усього годин / Összesen	120	20	16			84	120	6	-			114

Теми семінарських занять / A szemináriumi foglalkozások témája

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1.	Історія і традиції класичної риторики Фольклорно-міфологічна основа риторики. Зародження і розвиток риторики. Гомілетика, або церковна риторика. Видатні оратори ранньоукраїнської доби. Риторична школа Києво-Могилянської академії. Східнослов'янська риторика в XVIII – XIX ст. Неориторика	2
2.	Публічна монологічна мова Сутність і специфіка публічної монологічної мови. Родо-жанрова диференціація сучасної монологічної публічної мови. Жанри академічної монологічної мови. Структура промови	2
3.	Професійна діалогічна мова Сутність і специфіка професійної діалогічної мови. Репліка як особлива мовна одиниця діалогу. Види реплік. Різновиди діалогу. Вплив інформаційних технологій на мовну комунікацію.	2
4.	Суперечка як основа професійної дискусивно-полемічної мови Модель суперечки. Учасники суперечки (пропонент, опонент, арбітр, слухачі). Структура суперечки: теза, антитеза, аргумент, критика. Тактики суперечки. Коректні і некоректні прийоми суперечки. Етика суперечки.	2
Разом		8

Теми практичних занять / A gyakorlati foglalkozások címe

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1.	Підготовка промови (інвенція, диспозиція) 1. Стратегія і тактика виступу. 2. Види підготовки публічного виступу. 3. Методи викладу матеріалу. 4. Теза і аргумент як основні категорії диспозиції.	1
2.	Підготовка промови (елокуція, меморія) 1. Елокуція, або словесне оформлення думки. 2. Тропи і їх використання у педагогічній монологічній мові. 3. Фігури та їх виражальні можливості. 4. Ретроспекція. Проспекція. 5. Меморія, або запам'ятовування тексту виступу.	1

3.	Техніка риторики 1. Паралінгвальні риторичні засоби та їх застосування. 2. Екстралінгвальні засоби спілкування. 3. Роль кінесики у професійній мовленнєвій діяльності вчителя. 4. Проксемічні засоби спілкування.	2
4.	Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови 1. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови. 2. Особливості і види навчально-педагогічного діалогу. 3. Педагогічний діалог на уроці. 4. Етика професійної діалогічної мови.	2
5.	Дискутивно-полемічна мова 1. Історія дискутивно-полемічної мови. 2. Різновиди дискутивно-полемічної мови: Дискусія. Полеміка. Диспут. Дебати. 3. Правила підготовки і проведення дискусії, полеміки, диспуту. 4. Етика дискутивно-полемічного спілкування.	2
	Разом	8

Самостійна робота / Önálló munka

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Риторика як наука про ефективне спілкування Суть і завдання педагогічної риторики. Основні поняття педагогічної риторики. Риторичні аспекти творчої взаємодії вчителя і учнів	4
2.	Історія і традиції риторики Ораторський етикет в українських прислів'ях і приказках. Ранньоукраїнська риторика. Риторика в XVIII – XIX ст. Неориторика. Закони сучасної риторики	8
3.	Публічна монологічна мова Родо-жанрова диференціація сучасної монологічної публічної мови. Академічна публічна мова. Соціально-політичні промови. Дипломатичне красномовство. Судові промови. Соціально-побутова публічна мова. Церковно-богословська публічна мова. Жанри педагогічної монологічної мови. Поняття «педагогічна публічна мова». Класифікації педагогічної монологічної мови. Жанрова різноманітність мови учителя і учнів. Пояснювальний монолог учителя як один з основних мовленнєвих жанрів педагогічної риторики.	10
4.	Професійна діалогічна мова Історія діалогу. Сутність і специфіка професійної діалогічної мови. Структура діалогу. Репліка як особлива мовна одиниця, що функціонує в діалозі. Види реплік.	9

5	Дискутивно-полемічна мова Історія дискутивно-полемічної мови. Еристична, діалектична і софістична техніки дискутивно-полемічної мови. Суперечка як основа професійної дискутивно-полемічної мови. Різновиди дискутивно-полемічної мови. Дискусія. Полеміка. Диспут. Дебати.	8
6	Підготовка промови: інтенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція	31
7	Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови (дібрати приклад з літератури)	6
8	Суперечка як основа професійної дискутивно-полемічної мови (дібрати приклад з літератури)	8
	Всього:	84

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ПРОМОВ

1. Життєві цінності покоління зумерів: чи змінюють вони світ?
2. Полікультурність нашого краю: переваги і виклики.
3. Світ належить оптимістам, песимісти – тільки глядачі (Ф. Г'їзо).
4. Соціальна нерівність: як зменшити її прояви?
5. Ключ до життя – служіння людям (Д. Джексон).
6. Соціальна безпека людини в умовах війни.
7. Як вчити та навчатися в умовах війни?
8. Виклики війни: як підтримати ближнього?
9. Збереження природи – це збереження людини.
10. Екологічні проблеми: чи можемо ми сприяти їх розв'язанню?
11. Чому Україна має бути інклюзивною?
12. Інклюзивність і безбар'єрність як норми життя в суспільстві.
13. Громадянське суспільство: чи стосується це пересічної людини?
14. Інформаційна гігієна під час війни.
15. Культура Закарпаття в умовах сьогодення.
16. Гендерна рівність: що це таке і як її досягти?
17. Чому свобода – це найбільша цінність людського буття?
18. Подолання травми війни: довіра і віра.
19. Традиції рідного краю: чому ми їх маємо берегти?
20. Що таке інклюзія і навіщо вона потрібна кожному?
21. Значення української мови як державної в житті суспільства.
22. Чому всі громадяни мають володіти державною мовою?
23. Чи має мова значення?

Методи навчання / Tanulási módszerek

Словесні методи навчання:

- акроматичні (викладальні) – лекція, пояснення, розповідь, інструктаж, робота з підручником;
- евристичні (запитальні) – бесіда.

Наочні методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Методи за особливостями навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод; репродуктивний; проблемного виконання; частково-пошуковий (евристичний); дослідницький, «мозковий штурм», прес-метод.

Цифрові інструменти навчання: Google Meet, Google Клас, PowerPoint/Canva, Google Jamboard, Miro, YouTube.

Методи контролю / Az ellenőrzés módszerei

Протягом семестру контроль знань студентів здійснюється через поточну і проміжну атестацію, що враховує: якість підготовки до практичних занять, ретельність і своєчасність виконання домашніх завдань, результати самостійних робіт, відвідування занять.

Контроль якості знань студентів

Форми і методи поточного контролю: опитування, тестування.

Орієнтовні тестові завдання

Завдання відкритого типу:

1. Відомими ораторами античності є
2. Найвидатнішими проповідниками і риториками-педагогами XVI – початку XVII ст.. були
3. Феофан Прокопович вбачав завдання риторики у.....
4. Відомими українськими ораторами XIX – XX ст. є
5. Є такі види ораторського мовлення
6. Жанри політичного красномовства:
7. Жанри академічного красномовства:
8. Жанри похвального красномовства:
9. Жанри побутового красномовства:
10. Композиція промови складається з таких частин
11. Існує такий алгоритм підготовки промови
12. Види діалогічного мовлення:
13. Основна характерна ознака діалогу – це.....
14. Типи діалогу за комунікативними цілями:

Завдання закритого типу:

1. Структура аргументації складається із:
 - а) Тези, аргументів, висновків;
 - б) Тези, змісту, аргументів;
 - в) Вступу, тези, аргументів;
 - г) аргументів, тези, форми.
2. Який метод викладу матеріалу полягає у послідовному розгортанні подій від часткового до загального:
 - а) аналогічний;
 - б) індуктивний;
 - в) концентричний;
 - г) дедуктивний.
3. Укажіть правильне твердження:
 - а) оратор повинен вибрати одну людину в аудиторії і розповідати все їй;
 - б) під час виступу краще дивитися в одну точку, щоб не збитися з думки;
 - в) під час виступу потрібно намагатися охопити поглядом одночасно всіх слухачів;
 - г) ораторові під час виступу краще орієнтуватися на 2 – 3 осіб в аудиторії.
4. Укажіть хибне твердження:
 - а) виступ без плану можна порівняти з подорожжю без карти: невідомо, куди можна прийти;
 - б) план виступу потрібен тільки ораторам-початківцям;
 - в) гарним вважається такий план, який повно і послідовно розкриває тему, допомагає слухачеві зрозуміти логіку викладу;
 - г) план виступу складається заздалегідь, а в процесі роботи над темою він коригується.
5. Укажіть хибне твердження:
 - а) вступ потрібен для налагодження контакту з аудиторією і підготовки слухачів до сприйняття теми;
 - б) у вступі варто використати найцікавіші приклади, щоб привернути увагу слухачів до проблеми;
 - в) у вступі можна говорити про проблему, якій присвячений виступ, сформулювати основні завдання, повідомити план, дати визначення ключових понять;
 - г) у вступі можна наголосити на актуальності теми, її значенні для цієї аудиторії, сформулювати мету виступу.
6. Укажіть правильну думку:
 - а) висновки обов'язкові тільки для великих виступів;
 - б) гумористичний висновок доречний у будь-якій аудиторії;
 - в) висновок-кульмінація завжди добре запам'ятовується слухачеві;
 - г) вибачення перед аудиторією за недостатню підготовку до виступу покращує враження слухачів про оратора.
7. Яке з названих положень не належить до головних вимог логіки усного виступу:
 - а) вимога чистоти мовлення;

- б) вимога визначеності, ясності;
 - в) вимога послідовності;
 - г) вимога несуперечливості.
8. Суперечка , в якій є конфронтація, протистояння, протиборство сторін, ідей, думок – це
- а) дискусія;
 - б) диспут;
 - в) дебати;
 - г) полеміка.
9. Заздалегідь підготовлена і проведена у певний час на обрану тему публічна суперечка між попередньо визначеними опонентами – це:
- а) дискусія;
 - б) диспут;
 - в) дебати;
 - г) полеміка

ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДО КІНЦЕВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Дайте визначення терміна «риторика».
2. Назвіть етапи розвитку риторики та охарактеризуйте їх.
3. Охарактеризуйте розвиток риторики в античні часи.
4. Як розвивалася риторика в часи Середньовіччя?
5. Охарактеризуйте ранньоукраїнську риторику.
6. Охарактеризуйте розвиток риторики в Україні XIX – XX ст.
7. Які характерні ознаки неориторики?
8. У чому полягає сутність професійного публічного мовлення?
9. Охарактеризуйте ділове і академічне красномовство.
10. Охарактеризуйте військове і судове красномовство.
11. Охарактеризуйте педагогічне красномовство.
12. Охарактеризуйте богословське і побутове красномовство.
13. Назвіть етапи мовленнєвої підготовки.
14. Проаналізуйте структуру промови.
15. З'ясуйте алгоритм підготовки промови.
16. З яких частин складається композиція промови?
17. Як правильно обрати тему для виступу?
18. Поясніть поняття «проспекція» і «ретроспекція». За допомогою яких мовних засобів вони творяться?
19. Дайте визначення терміна «оратор». Які якості оратора Ви знаєте?
20. Які вимоги ставили до професійного оратора античні і середньовічні теоретики красномовства?
21. Які чинники впливають на встановлення контакту з аудиторією?
22. Охарактеризуйте мовні засоби, за допомогою яких досягається контактність промови.
23. У чому полягає важливість риторичних фігур для мовлення оратора?
24. Яке значення тропів у публічному мовленні?

25. Яка промова вважається майстерно виголошеною?
26. У чому сутність дискусивно-полемічної мови?
27. Розтлумачте поняття «еристика».
28. У чому полягає сутність софістики?
29. Яка специфіка діалектичного діалогу?
30. Що становить основу педагогічного діалогу?
31. Охарактеризуйте особливості суперечки.
32. Обґрунтуйте поняття «теза», «аргумент», «демонстрація», «критика».
33. Назвіть критерії добору аргументів.
34. Яка основна мета суперечки?
35. Охарактеризуйте шляхи виходу із суперечки.
36. Чим дискусія відрізняється від полеміки?
37. Охарактеризуйте диспут і дебати.
38. Перерахуйте загальні вимоги до суперечки. З'ясуйте правила ведення суперечки.
39. У чому сутність аргументаційної конструкції?
40. Які синтаксичні конструкції використовуються у суперечці?
41. Які помилки можуть виникати в аргументаційній діяльності?
42. Охарактеризуйте коректні і некоректні прийоми суперечки.
43. Яких загальних правил потрібно дотримуватися у дискусивно-полемічному спілкуванні?
44. Розкрийте специфіку педагогічного мовлення.
45. Назвіть функції професійно-педагогічного спілкування.
46. Які основні цілі педагогічного мовлення?
47. Які існують різновиди професійно-педагогічного спілкування?
48. Охарактеризуйте імідж педагога.
49. Сформулюйте правила, які оптимізують навчальний процес.
50. Етика спілкування і толерантність як принцип культури педагогічного спілкування.

Критерії та засоби оцінювання / Az értékelés formái és kritériumai

З метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи оцінювання знань студентів здійснюється за 100 - бальною системою.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік).

100 - бальна шкала - переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ECTS – A, B, C, D, E, FX, F).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру передбачає оцінку за роботу на практичних заняттях та самостійну роботу.

Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання
Письмове завдання (поточний контроль)	17-20	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом; вільно, грамотно, самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу
	13-16	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
	9-12	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі істотні неточності та помилки
	5-8	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому істотні неточності
	1-4	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому істотні помилки
Публічна промова з презентацією (модульний контроль)	15-20	Промова підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності за всіма законами риторики. Обґрунтовано вибір теми промови. Опрацьовано значну кількість необхідних джерел, зібрано достатню кількість фактичного матеріалу. Тези достатньо аргументовані. Презентація відповідає змісту промови. Виступ упевнений, переконливий, доброзичливий. У процесі виголошення промови застосовано вербальні і невербальні засоби впливу. Продemonстровано досконале володіння українською літературною мовою та вміння чітко й переконливо висловлювати власні думки,

		аналізувати, робити самостійні висновки.
	9-14	Доповідь підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності. Тема розкрита загалом з використанням достатньої кількості джерел. Презентація відповідає змісту промови. Виступ упевнений, переконливий, доброзичливий. При викладі деяких питань не вистачає глибини та аргументації, допущені окремі неістотні неточності та незначні помилки.
	1-8	Доповідь підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності. Тема висвітлена частково та на малій кількості джерел. Презентація частково відповідає змісту промови, містить помилки. Аргументи непереконливі, наявні неточності та фактичні помилки. Виступ невпевнений.
Доповідь, присвячена діалогічній мові (модульний контроль)	15-20	Доповідь підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності. Тема висвітлена вичерпно, грамотно, структуровано та на основі критичного аналізу значної кількості джерел. Продemonстровано досконале знання теоретичного матеріалу та вміння чітко й переконливо висловлювати власні думки.
	9-14	Доповідь підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності. Тема розкрита загалом на основі достатньої кількості джерел. При викладі окремих питань не вистачає глибини та аргументації, допущені неістотні неточності та незначні помилки.
	1-4	Доповідь підготовлена з дотриманням правил академічної доброчесності. Тема висвітлена частково та на малій кількості джерел. Аргументи непереконливі, наявні неточності та різного роду помилки.

Усна відповідь	Критерії оцінювання
5	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі істотні неточності та помилки.

2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому істотні неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому істотні помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але істотно впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

Істотні запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого істотно і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткових відомостей з ключових проблем розглядуваної теми.

Експрес-оцінювання:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Ведення конспекту першоджерел

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Модульний контроль знань студентів

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Приклад критеріїв оцінювання:

Письмова контрольна робота	Критерії оцінювання
13-15	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
10-12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
7-9	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі істотні неточності та помилки.
4-6	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому істотні неточності,
1-5	Частково володіє навчальним матеріалом, але не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому істотні помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Студент, який з різних обставин не отримав необхідної кількості балів з будь-якої теми, має можливість самостійно її підготувати і пройти індивідуальний поточний контроль знань з цієї теми способом комп'ютерної діагностики або виконати завдання до самостійної роботи, що пропонуються в робочій програмі до теми.

Підсумкове контрольне оцінювання знань студентів

Підсумкове модульне оцінювання знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання середнього підсумкового балу.

За системою НПУ	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90 – 100	A	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
82 – 89	B	4 (дуже добре)	Достатньо повно та ґрунтовно засвоїв основні питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст. Виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
75 – 81	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких запитань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
64 – 74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
60 – 63	E	3 (достатньо)	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.
35 – 59	FX	2 (незадовільно)	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.
0 – 34	F	2 (незадовільно)	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS / Osztályozási skála: nemzeti és ECTS (визначена Положенням про організацію освітнього процесу)

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Tanulmányi összpontszám	Оцінка ECTS / ECTS osztályzat	Оцінка за національною шкалою / Osztályzat a nemzeti skála szerint	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики / vizsga, évfolyammunka és gyakorlat esetén	для заліку / beszámoló esetén
90–100	A	відмінно / jeles	зараховано / megfelelt
82–89	B	добре / jó	
75–81	C		
64–74	D	задовільно / elégséges	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання / nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни / elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни / nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

Методичне забезпечення

Рекомендована і допоміжна література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси/A tantárgy kötelező és ajánlott irodalma

Основна література

1. Кравець Л., Барань Є. Основи риторики. Київ: Кондор, 2025. 172 с.
2. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
3. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.
4. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: навч. посібн. Київ: Кондор, 2010. 166 с.

Допоміжна література

1. Абрамович С. Д., Молдован В. В., Чікарькова М. Ю. Риторика загальна та судова. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
2. Білавич Г. Основи риторики і красномовства: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.
3. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посібн. Київ: Кондор, 2006. 264 с.
4. Вашека Т. В., Гічан І. С. Психологія спілкування: навч.-метод. комплекс. Київ: Книжкове вид-во НАУ, 2006. 184 с.

5. Голвей Т. Слова, що лунають крізь час. Найважливіші в історії людства промови, які змінили наш світ. Пер. з англ. О. Гамурарь; авт. передм. Л. Лефем. Київ: КМ-БУКС, 2018. 479 с.
6. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: монограф. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 408 с.
7. Голуб Н.Б. Самостійна робота студентів з риторики: навч.-метод. посібник. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 232 с.
8. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства: навч. посібник. Київ: КНУТД, 2013. 244 с.
9. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П, Іщенко Т. Д. та ін; Етика ділового спілкування: навч. посібник. Київ: Юніверс, 2007. 216 с.
10. Гауді Т. Сила запитань. Як ефективно комунікувати та переконувати інших. Київ: Наш Формат, 2022. 248 с.
11. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. Київ: КМ-Букс, 2017. 256 с.
12. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навч.-практ. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.
13. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
14. Костусяк Н. М. Академічна риторика та письмо: метод. рекомендації. Луцьк : Надстир'я. 2022. 44 с.
15. Коулман П. Т., Фергюсон Р. Результативний конфлікт. Київ: Наш Формат, 2016. 314 с.
16. Красницька О. В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації: практикум. Київ: Компрінт, 2019. 109 с.
17. Куньч З. Етапи розвитку української риторики // Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. Львів: ПАІС, 2007. С. 72-89.
18. Куньч З. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
19. Кушнір Р. О. Великий оратор, або як говорити так, щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 258 с.
20. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін. Етика ділових відносин: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2011. 309 с.
21. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
22. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.
23. Микитюк М. В. Факультативний курс з української мови. Риторика. Харків: Вид. група «Основа»: ПП «Тріада+», 2007. 192 с.
24. Овчаров М. Майстер публічних виступів. Монохромне видання. Київ: Інститут риторики імені Д. Кеннеді, 2023. 306 с.
25. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: навч. посібн. Київ: Кондор, 2010. 166 с.
26. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: навч. посіб. Київ: Кондор, 2010. 181 с.
27. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
28. Пентиліук М. І., Маруніч І. І. Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 221 с.
29. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Пер. з англ. Н. Лавська. Київ: КМ-Букс, 2021. 416 с.

30. Препотенська М.П. Філософія риторики. Київ: Інкос, 2011. 227 с.
31. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 291 с.
32. Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. Київ: Зоря, 2003. 287 с.
33. Сагач Г. М. Риторика. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2000. 565 с.
34. Стончек М. Могутність невлених слів. Комунікаційний феномен Володимира Зеленського. Кам'янець-Подільський: Олеан. 2023. 121 с.
35. Теслюк В.М. Основи красномовства : навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 282 с.
36. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 192 с.
37. Чалдині Р. Психологія впливу. Харків: КСД, 2022. 608 с.
38. Шинкарук В. Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2021. 320 с.

Інформаційні ресурси

Красномовець. Блог. URL: <https://krasnomovec.club/baza-znan/>

Красномовство у духовній культурі українського народу. URL:

https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80.%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0/page6.html

Риторика як наука і мистецтво URL:

https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80.%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0/page4.html